

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

869

Vragen van het lid **Thieme** (PvdD) aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over *het gebruik van de geboortekrik* (ingezonden 22 november 2013).

Antwoord van Staatssecretaris **Dijkma** (Economische Zaken) (ontvangen 24 december 2013).

Vraag 1

Kent u het artikel «Verboden geboortekrik populair»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is het waar dat zowel veehouders als dierenartsen op grote schaal gebruikmaken van de geboortekrik om geboortes te forceren? Zo ja, beschikt u over betrouwbare cijfers over dit illegale gebruik of bent u bereid daar onderzoek naar te doen? Zo nee, op welke gegevens baseert u dat?

Antwoord 2

Er zijn signalen dat de veeverlossers in de praktijk worden gebruikt. Ik ben met verschillende partijen in gesprek om hier meer zicht op te krijgen.

Vraag 3, 4, 5

Klopt het dat er nooit wordt gecontroleerd op het gebruik van de verboden geboortekrik?

Hoe vaak is de afgelopen 12 maanden door de NVWA het gebruik van de geboortekrik geconstateerd en wat is het handhavingsbeleid op het gebruik van de geboortekrik?

Hoe vaak is de afgelopen 12 maanden strafrechtelijk opgetreden tegen het gebruik van de geboortekrik en hoe vaak is een overtreding met een waarschuwing afgedaan?

Antwoord 3, 4, 5

Het gebruik van een veeverlosser is lastig te constateren en te controleren, omdat dit alleen op heterdaad kan gebeuren. Indien gebruik wordt geconstateerd vindt handhaving plaats.

¹ Brabants Dagblad en andere Wegener kranten, 21 november 2013

Dat wil zeggen opmaken van een proces-verbaal dan wel afhandeling van de concrete situatie en omstandigheden eerst schriftelijk waarschuwen. De afgelopen twaalf maanden is dat niet gebeurd.

Vraag 6

Kunt u aangeven wat bij de totstandkoming van het verbod op het gebruik van krachttoestellen, zoals de krik, de reden is geweest voor het instellen van een verbod?

Antwoord 6

Op grond van artikel 36, eerste lid, van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (hierna: GWWD) is het verboden zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen. Uit artikel 36, tweede lid, van de GWWD volgt dat tot de in het eerste lid verboden gedragingen in ieder geval wordt gerekend het bij de verlossing van een koe gebruik maken van dierlijke trekkracht of van een niet door mij toegelaten krachttoestel. Het verbod geldt reeds sinds 1962.

Achtergrond van het verbod is dat ondeskundig gebruik van de veeverlosser grote risico's met zich meebrengt voor zowel kalf als koe. Aanvankelijk was het verbod opgenomen in het Wetboek van Strafrecht. Sinds begin jaren negentig staat het verbod in de GWWD. In de GWWD is de mogelijkheid voor de minister toegevoegd om krachttoestellen toe te laten. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat dit is gebeurd omdat een algeheel verbod te ongenueanceerd zou zijn.

Vraag 7

Wordt bijgehouden hoe vaak gekneusde of gebroken ribben, poten of ruggengraat, gescheurde middenrif en zenuwbeschadigingen, die leiden tot verlammingen, voorkomen en of die het gevolg zijn van het gebruik van trekkracht bij de geboorte? Zo ja, hoe vaak treedt dit letsel op bij kalveren? Zo nee, bent u bereid onderzoek te doen, zodat duidelijk is hoeveel kalveren en koeien letsel oplopen door gebruik van de geboortekrik?

Antwoord 7

Nee. Er wordt niet bijgehouden hoe vaak dit soort trauma's voor komen en wat de oorzaak van deze trauma's is. Het is mij derhalve ook niet bekend hoe vaak dit letsel optreedt bij kalveren. Ik ben met verschillende partijen in gesprek om hier meer zicht op te krijgen.

Vraag 8

Is het waar dat in de melkveehouderij sprake is van een toename in moeilijke geboortes? Zo ja, kunt u aangeven wat hiervan de onderliggende oorzaken zijn? Zo nee, op basis van welke onafhankelijke onderzoeken concludeert u dat?

Antwoord 8

Op basis van CRV ³gegevens in het kader van geboorteverloop, welk al jaren lang worden bijgehouden, blijkt dat het percentage moeilijke geboorten de laatste 5 jaar is gedaald van 11% naar 7,5% bij vaarzen en van 5,5% naar 4% bij de oudere koeien. Dit komt neer op een afname van 25 tot 30% moeilijke geboorten. Dit is te verklaren door het gerichte fokkerijbeleid waarbij stieren met meer dan gemiddelde geboortemoeilijkheden niet meer vermarkt worden of door de veehouder nauwelijks meer worden ingezet voor de fokkerij. Daarnaast hebben de meeste melkveehouders tegenwoordig een afkalfbbox met stro waardoor het natuurlijke geboorteprocess wordt bevorderd.

Vraag 9

Is het waar dat de afname in weidegang een deel van de toename in moeilijke geboortes zou kunnen verklaren, doordat de fysieke conditie van koeien op stal achteruit gaat? Zo nee, op basis van welke onafhankelijke onderzoeken concludeert u dat?

³ CRV is een internationale onderneming op het gebied van rundveeverbetering.

Antwoord 9

Dit is mij niet bekend. Het blijkt overigens ook niet uit het door u meege-
stuurde onderzoek.

Vraag 10

Is het waar dat in Nederland sprake is van een toenemende kalversterfte? Zo
nee, op basis van welke onafhankelijke onderzoeken concludeert u dat?

Antwoord 10

Uit gegevens van CRV (2012) blijkt dat het percentage levend geboren
kalveren bij vaarzen afneemt in de periode 1995 – 2010; het percentage
levend geboren kalveren bij koeien neemt in diezelfde periode licht toe. De
precieze oorzaken van de kalversterfte bij vaarzen zijn nog niet goed bekend.
Er zijn vele factoren die van invloed zijn op kalversterfte zoals bijvoorbeeld
tweelinggeboorten, vroeggeboorten, leeftijd van de koe tijdens de eerste keer
afkalven, de genetische aanleg van de stier, de voedingstoestand van het
moederdier en het management rond de geboorte. Begeleiding van het
afkalfproces is met name bij vaarzen die voor het eerst afkalven van belang.
Uit de Identificatie en Registratiegegevens blijkt dat er in 2012 159.123
doodgeboren kalveren waren. Een doodgeboren kalf is een kalf dat voordat
hij gemerkt is (en een eigen identificatiecode heeft) dood gaat. Het kalf wordt
met de identificatiecode van het moederdier gemeld in het I&R-systeem.

Vraag 11

Is het waar dat de kalversterfte in Nederland hoger ligt dan in de meeste
andere landen, zoals uit onderzoek van dr. John Mee naar voren komt?⁴

Antwoord 11

Dat is mij niet bekend.

Vraag 12

Hoeveel kalveren sterven er per jaar in Nederland binnen hun eerste
levensjaar?

Antwoord 12

Naast het aantal doodgeboren kalveren zoals aangegeven bij vraag 10 zijn er
van de in Nederland geboren kalveren in het eerste levensjaar 146.000 met
een doodmelding aan het I&R-systeem doorgegeven (periode oktober 2012
tot oktober 2013). Het aantal geboortemeldingen op jaarbasis is ongeveer
1,5 miljoen.

Vraag 13

Is het waar dat bij vleesveebedrijven de geboortekrik veel minder tot
(nagenoeg) niet wordt gebruikt in gevallen van natuurlijke geboortes? Zo ja,
hoe verklaart u dit en zou dit te maken kunnen hebben met het verschil in
economische waarde tussen een vleeskalf en een kalf uit de melkveehouderij?
Zo nee, op welke gegevens baseert u dat?

Antwoord 13

Ik beschik niet over gegevens over het gebruik van de veeverlosser, noch op
vleesveebedrijven, noch op melkveebedrijven. Ik ben met verschillende
partijen in gesprek om hier meer zicht op te krijgen.

Vraag 14

Deelt u de mening dat de economische waarde van een kalf niet doorslagge-
vend zou mogen zijn bij de keus of de geboortekrik wel of niet wordt ingezet?
Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14

Vrouwelijke kalveren zijn de toekomstige melkkoeien, de meeste dienen ter
vervanging van de melkveestapel van melkveehouder. Mannelijke kalveren
worden verkocht aan de vleesveehouderij. In beide gevallen vertegenwoordigen
de kalveren een economische waarde voor de melkveehouder.

⁴ <http://www.wcds.ca/proc/2012/Manuscripts/Mee-2.pdf>

De melkveehouder heeft er derhalve alle belang bij alle kalveren, ongeacht de sexe, zo goed mogelijk ter wereld te brengen. De keuze voor het gebruik van een veeverlosser staat hier dus los van.

Vraag 15

Hoe verklaart u dat melkveehouders niet zouden weten dat het gebruik van de geboortekrik verboden is en 80 procent van de melkveehouders een geboortekrik bezit?⁵

Antwoord 15

Een melkveehouder dient te weten dat het gebruik van een veeverlosser op dit moment verboden is. Het is mij niet bekend hoeveel veehouders dat niet weten en ook weet ik niet waarom ze dat niet weten. Ook uit het artikel waar u aan refereert leid ik dat niet af. Het in bezit hebben van een veeverlosser is volgens de GWWD niet strafbaar.

Vraag 16

Is de huidige praktijk met de geboortekrik voor u aanleiding om strenger te handhaven bij het verboden gebruik van de geboortekrik? Zo ja, welke stappen gaat u nemen om tot naleving van de wetgeving te komen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

Het is in het belang van het kalf en het moederdier dat de verlossing zo goed mogelijk verloopt. Ik ben in gesprek met diverse partijen om meer zicht te krijgen op het gebruik van de veeverlosser en voorwaarden waaronder een eventueel gebruik zou kunnen worden toegestaan. Mijn voornemen is, op basis van het tot nu toe verkregen inzicht, het gebruik – zoals ook door diverse partijen gevraagd – te regelen, waarbij er voorwaarden gesteld zullen worden aan zowel gebruiker als apparaat. Over de exacte uitwerking zal ik uw Kamer zo spoedig mogelijk informeren.

---

⁵ http://www.ebbersmetalworks.nl/upload/files/Veeverlosser_Boerderij_juli_2012.pdf